

Záhornické pověsti

Díky laskavosti paní majitelky městeckého knihkupectví máme možnost nahlédnout do již dávno rozebrané knihy pana Bohumila Tusara: „Truhlice pověstí a starých příběhů středního Polabí“ z roku 2009.

Podle písemných pramenů se o Záhornici poprvé dozvídáme v roce 1393. Ve 14. století byla ves majetkem mnichů kartuziánů, kteří měli svůj klášter v Praze na Újezdě. Po husitských válkách patřila Záhornice kněžickým Straníkům z Kopidlna. Později náležela k Dymokurskému panství.

V Záhornici býval kostel od nejstarších dob. Tyčila se tu také prastará dřevěná zvonice prý v místech, kde dnes stojí škola.

Pověst o rytíři záhorském

Za dávných časů stával na záhorském kopci mohutný hrad. Na hradě žil rytíř se svou družinou. Rytíř, ač středního věku, byl stále svoboděn. Žádná urozená panna z okolí nebyla mu vhod. Jednoho dne se přesto pán hradu rozhodl vyjet si s několika svými nejvěrnějšími družníky do světa, hledat sobě nevěstu. Skupina cválala na koních východním směrem, až dojela k překrásnému zámku. Tady žila sličná mladá kněžna, a byla rovněž svobodná. Záhorskému rytíři se urozená panna velice zalíbila, a proto ji nabídl sňatek. Mladá kněžna rytířovu nabídku po malém zaváhání přijala. Oba dva mladí lidé se zanedlouho rozhodli odejet i se svými služebníky na rytířův hrad.

Hned tu noc, kdy kněžna odjela na rytířův záhorský hrad, přijel k zámku kněžny jiný cizí urozený pán i s četným doprovodem zbrojnošů. Služebníci na zámku mu však oznámili, že jejich kněžna odjela na hrad záhorského rytíře. Pán – obyvatel se velice rozhněval a ihned se svými zbrojnoši odjel záhorskému hradu. Ten vzali ztečí a hrad dobyli.

Rytíři záhorskému i jeho udatnému a věrnému příteli se však podařilo z obklíčení uprchnout. Kněžnu, nastávající nevěstu, nepřátelští vojáci zajali a odvezli na hrad únosce.

Rytíř záhorský s druhem dlouho bloudili hlubokými lesy, až dorazili k velkému rybníku (dnes se jmenuje Jakubský). Uprostřed lesklé vodní hladiny spatřili nevelký ostrov, na který se přeplavili na zhotoveném voru. Ostrov se jim zalíbil natolik, že padlo rozhodnutí vybudovat si tu sobě dočasný příbytek. Služebník rytířův se vrátil na zpusťovaný záhorský hrad, kde našel potřebné nářadí. Vrátil se s nářadím a dalšími věrnými přáteli na ostrov. Společně si tu postavili také malý dřevěný kostelíček, dřevěný můstek a padací lávku až na břeh. Tu mohli v případě nebezpečí zvednout a tím zabránit nepřátelům vniknout na jejich ostrov.

Ztím únosce kněžny, i přes její odpor, se chystal uspořádat svatbu. Zajatá kněžna, prostřednictvím svého sluhu, si opatřila lahvičku s prudkým jedem. Ten nalila v nestřeženém okamžiku únosci do číše s vínem. Rytíř se hned po prvních doušcích vína skácel k zemi.

Jakmile se kněžna takto zbavila svého trýznitele, vyslala své sluhy, aby pátrali po milovaném záhorském rytíři. Brzo ho objevili, jak žije se svými druhy na ostrově v rybníce. Vrátili se ke své kněžně a podali ji o rytíři zprávu. Ta hned i se svými dvořany chvátala na koních k rybníku, aby vyzvala rytíře k jejich sňatku.

Rytíř po dlouhém a těžkém váhání oznámil kněžně své rozhodnutí stát se poustevníkem a zůstat se svými přáteli na ostrově. Bude se tu starat o postavený kostelík. (Dnešní osada Poušť).

Kněžna celá smutná se vrátila na svůj zámek. Z lásky k záhorskému rytíři se již nikdy neprovdala. Kolem jejího zámku postupně vyrostla ves, která se od té doby nazývá

Kněžicemi.

Poustevena na ostrově a rozvaliny záhorského hradu se později dostaly do vlastnictví dymokurského panství. Zbytky hradu použili prý pro opravu dymokurského zámku. (Ještě prý v 18. století byly tu vidět rozvaliny hradu). Od rytíře a hradu Záhorského dostala název později poblíž založená ves Záhornice.

Na ostrově v Jakubském rybníce žil poustevník, který měl na starosti kapličku, kde zvonil malým zvonkem. Radil lidem, jak léčit některé nemoci, a byl prý i utěšitelem a duchovním rádcem.

Vondrův kopec

Záhorský hrad dle pověsti stával na pahrbku, kterému se říká Vondrův kopec. Ten dostal jméno podle jakéhosi Vondry, který si tu zřídil v polovině 19. století nouzový dřevěný příbytek a pěstoval tu zeleninu.

Kdysi dávno chtěli záhorničtí občané onen kopec rozkopat a nalézt tam snad ukrytý poklad. V pravé poledne se u nich objevil neznámý člověk a zvolal na lidi: „Běžte lidičky, ves vám hoří!“ Skutečně, ves Záhornice byla zahalena kouřem. Lidé honem běželi domů, co jim nohy stačily. Nikde žádného ohně nespátřili. Začali se vracet k začatému dílu na Vondrově kopci, ale již tam nenašli svého nářadí. Hluboká vykopaná jáma byla zcela zaházená. Neznámý člověk, jenž poslal lidi do vsi, měl být „strážce pokladů“ a ten jim překazil záměr nalézt poklad. Lidé raději nechali dalšího kopání a vrátili se zpět do svých domovů.

Sybilov

V místě, kterému se dodnes říká Sybilov, stával hospodářský dvůr, snad i tvrz. Tvrz měla v dávných dobách při nějaké vojně zaniknout (za dnešním hřištěm).

Socha svatého Jana Nepomuckého

V lese u silnice ze Záhornice do Dymokur stojí socha svatého Jana Nepomuckého. Postavili ji prý na památku, nedaleko místa v lese, kde nešťastnou náhodou zabil lesního dělníka kácený starý dub.

Trhy na len

V 18. století v Záhornicích o Hromnicích a o Martině bývaly v širokém okolí proslulé trhy na len. Lnáři, koudelníci a pláteníci se prý sjížděli do Záhornice až z dalekých končin. Tržiště bývalo snad při č.p.2.

Úkryt rekrutů

Komu by se chtělo dobrovolně na vojnu – obléct vojenský kabát? Je tomu dnes, bývalo to i za dávných časů. Mladí chasníci se před dráby, kteří je chytali a posílali na vojnu, utíkali schovat do zdejších lesů, ke mlýnu a rybníku Komárovu. Tam pobývali tak dlouho, až pominulo nebezpečí.